

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15CoP/73/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7223203291
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Morozová Nemcová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:7223203291.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Morozovej Nemcovej a členiek senátu JUDr. Ingrid Kalinákovej a JUDr. Zuzany Biščákovej vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: G. J., nar. XX.XX.XXXX, zast. kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, dieťa rodičov matky: H. X. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XX, XXX XX F., pr. zastúpená: JUDr. Pavel Piovarčí ml., advokát, so sídlom Štúrova 20, Košice a otca: V. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XX, XXX XX Y. P., pr. zastúpený: JUDr. Alexander Farkašovský, advokát so sídlom Nĕmcovej 30, Košice, v konaní o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Mestského súdu Košice č.k. K2-43P/55/2023 -176 zo dňa 31. októbra 2023, takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje uznesenie.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Matka podaním doručeným súdu dňa 18.10.2023 žiadala neodkladným opatrením upraviť styk otca s mal. G. na každý párný týždeň kalendárneho roka v stredu od 16:00 hod. do 18:00 hod. v prítomnosti matky s miestom prevzatia dieťaťa v mieste bydliska matky. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podala v priebehu konania zmeny úpravy styku otca s maloletým dieťaťom. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnila kriminálnou minulosťou otca, ktorý sa dopúšťal úmyselnej trestnej činnosti ekonomického a násilného charakteru, násilným správaním otca počas manželstva ako aj pri realizácii styku. Poukázala aj na odmietavý prístup maloletého a jeho zhoršením zdravia, k čomu pripojila správu klinickej psychologičky a potvrdenie o návšteve školy.

2. Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“) návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Skonštatoval, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nie je dôvodný. Uviedol, že nenašiel právny základ naliehavej potreby novej úpravy styku otca s mal. dieťaťom. Tieto tvrdenia a skutočnosti rodičov musia byť predmetom dokazovania vo veci samej, nakoľko v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia, vzhľadom na zákonom stanovenú 30 dňovú lehotu na rozhodnutie o návrhu, nie je vytvorený dostatočný priestor na vykonanie dokazovania za účelom posúdenia, či tento konkrétne návrh matky je v najlepšom záujme mal. dieťaťa. Má za to, že obaja rodičia majú právo stýkať sa so svojím dieťaťom, pokiaľ ich rodičovské práva a povinnosti neboli obmedzené.

3. Proti uzneseniu podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka. Namietala arbitrárnosť rozhodnutia a uviedla, že v konaniach starostlivosti súdu o maloleté deti nie je pri nariaďovaní neodkladného opatrenia potrebné odôvodňovať nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, ale postačuje, ak je dočasná úprava pomerov v záujme maloletého dieťaťa. Matka mala za to, že v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia produkovala dôkazy (správa psychologičky H. Z., správy z jaslí a materskej školy), ktoré verifikujú aktuálny psychický stav a názor dieťaťa. Súd prvej inštancie sa

nimi vôbec nezaoberal a nijakým spôsobom sa s nimi nevysporiadal. Namietala, že súd prvej inštancie neoslovil kolízneho opatrovníka. Navrhla napadnuté uznesenie zmeniť v zmysle návrhu.

4. K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník. Uviedol, že v konaniach, v ktorých vystupujú účastníci konania odporúčal súdu, aby uložil rodičom výchovné opatrenie - povinnosť podrobiť sa odbornému psychologickému poradenstvu na Referáte poradensko-psychologických služieb ÚPSVaR v F., nakoľko komunikácia medzi rodičmi absentuje, nie je možné dosiahnuť medzi rodičmi konsenzus, zároveň maloletý sa vyjadruje neprimerane svojmu veku a ku skutočnostiam, ktoré vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť nemôže pochopiť. Dňa 22.11.2023 vydal súd prvej inštancie NO, ktorým uložil maloletému a rodičom výchovné opatrenie po dobu 9 mesiacov s hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

5. Krajský súd v Prešove ako odvolací súd, príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 2 ods. 1 a § 3 ods.5 písm. c/ CMP, preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (CSP) a contrario, pričom dospel k záveru, že odvolanie matky nie je dôvodné.

6. Predmetom konania na súde prvej inštancie bolo posúdiť, či návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by sa zúžil styk otca s maloletým je dôvodný.

7. Predmetom konania na odvolacom súde je posúdiť správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

8. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

9. Podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

10. Odvolací súd konštatuje, že potreba zabezpečenia ochrany maloletého dieťaťa vyplýva aj z ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine. Sleduje sa najmä záujem maloletého dieťaťa, ktorý bol ako zásada zakotvená prijatím zákona č. 175/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon o rodine. V zmysle uvedenej zásady je záujem maloletého dieťaťa prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa, okrem iného, zohľadňuje úroveň starostlivosti o dieťa; bezpečnosť dieťaťa, ako aj bezpečnosť a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava; ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa; ohrozenie vývinu dieťaťa a pod.

11. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na skutočnosti vyplývajúce z obsahu spisu, odôvodnenie preskúmaného uznesenia i argumenty rodičov maloletého dieťaťa bolo posúdiť, či súd prvej inštancie správne uzavrel, že pomery účastníkov nie je nevyhnutné upraviť neodkladným opatrením. Základnými predpokladmi pre nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré súd musí skúmať, je hodnoverné osvedčenie existencie právneho vzťahu medzi účastníkmi a skutočnosť odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov; že neodkladným opatrením, pokiaľ bude mať dočasný charakter,

nebude vytvorený nenávratný stav, že právne účinky neodkladného opatrenia neobmedzia účastníkov neprímeraným spôsobom a nad nevyhnutný rozsah.

12. Odvolací súd zdôrazňuje, že nariadenie neodkladného opatrenia má dočasný (predbežný) charakter. Pri nariaďovaní neodkladného opatrenia prevláda požiadavka rýchlosti nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení. V dôsledku toho sa tu nezisťujú všetky tie skutočnosti, ktoré má mať súd zistené pred vydaním konečného rozhodnutia. Skutočnosti, z ktorých sa vyvodzuje dôvodnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nemusia byť preukázané dôkazmi. Zákon z tohto dôvodu ani nepredpokladá, že by pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení mal súd vykonávať dokazovanie (§ 185 a nasl. CSP). Pre nariadenie neodkladného opatrenia je postačujúce, pokiaľ sú okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto dočasné opatrenie, aspoň osvedčené. Miera osvedčenia sa riadi danou situáciou (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/149/2010 z 5.8.2010).

13. Z priebehu jednotlivých udalostí v rodine je zjavné, že manželstvo rodičov mal. G. bolo rozsudkom súdu prvej inštancie sp. zn. 43P/49/2020 zo dňa 13.01.2020 rozvedené a zároveň bola schválená rodičovská dohoda, ktorou sa mal. G. zveril do osobnej starostlivosti matky, obaja rodičia majú zastupovať a spravovať jeho majetok; bola upravená vyživovacia povinnosť otca vo výške 200,- Eur mesačne a zároveň bol upravený styk mal. G. s otcom každý párný týždeň v roku utorok od 15:00 hod. do 17:30 hod. a v sobotu od 9:00 hod. do nedele 16:00 hod., každý nepárny týždeň v roku utorok od 15:00 hod. do 17:30 hod. a v piatok od 15:00 hod. do 17:30 hod. s tým, že počas víkendov otec maloletého vyzdvihne a odovzdá matke pred jej bytom a počas pracovného týždňa maloletého otec vyzdvihne v predškolskom zariadení a odovzdá matke pred jej bytom.

14. Odvolací súd má rovnako tak za preukázané, že matka sa podaným návrhom vo veci samej domáha zmeny úpravy styku otca s mal. G.. Spolu s vecou samou podala matka návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý súd prvej inštancie uznesením č.k. 43P/55/2023 -19 zo dňa 29.05.2023 zamietol. Zo správy kolízneho opatrovníka je zjavné, že na súde prvej inštancie prebieha konanie o výkon rozhodnutia pod sp. zn. 84Em/1/2023 a taktiež, že súd prvej inštancie nariadil rodičom a mal. G. výchovné opatrenie.

15. Odvolací súd argumentuje, že pokiaľ ide o účel neodkladných opatrení vo veciach maloletých detí, týmto je poskytnutie preventívnej ochrany ich právam a záujmom ešte pred ich porušením či ohrozením. Všeobecné zásady charakterizujúce inštitút neodkladného opatrenia sa vzťahujú aj na konanie vo veciach maloletých, v ktorom sú súdy povinné prioritne chrániť záujmy maloletých detí a prioritne poskytnúť zvýšenú ochranu ich právam. V konaní starostlivosti súdu o maloleté deti pri nariadení neodkladného opatrenia je súd v záujme maloletého dieťaťa povinný starostlivo uvážiť, či sú pre také opatrenie splnené všetky zákonné podmienky. Pre súd je prioritou záujem maloletého dieťaťa a vytvorenie stavu spravodlivej rovnováhy medzi záujmom dieťaťa a jeho rodičmi, pričom zvláštny význam sa kladie na záujem dieťaťa, ktorý má mať prednosť pred záujmom rodiča a neumožňuje rodičovi vynútiť si také opatrenia, ktoré by ohrozovali zdravie a rozvoj dieťaťa. Neodkladné opatrenie však zásadne nemôže prejudikovať práva a záujmy účastníkov a súd môže pristúpiť k nariadeniu neodkladného opatrenia v závislosti od konkrétnych okolností, pričom musí starostlivo uvážiť, či sú pre také opatrenie splnené všetky zákonné podmienky. Neodkladné opatrenie môže byť teda nariadené vtedy, ak má za preukázané, že riešenie situácie maloletého dieťaťa neznesie odklad. Takýmto rozhodnutím je možné urýchlene a pružne riešiť situácie, keď je potrebný okamžitý zásah súdu. U maloletých pôjde v zásade o zásah do stavu, ktorým je bezprostredne ohrozená ich výživa, výchova, prípadne iné dôležité záujmy.

16. Vychádzajúc z vyššie deklarovaných skutočností, odvolací súd prisvedčuje záveru súdu prvej inštancie v tom, že nie je dôvod, a ani potreba bezodkladnej úpravy pomerov u maloletého G.. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nemožno ustáliť, že by maloletému bezprostredne hrozila ujma na živote, zdraví a vývine. V konaní nebolo osvedčené porušenie či ohrozenie najlepšiemu záujmu maloletého G., ktoré by vyžadovalo úpravu pomerov neodkladným opatrením.

17. Odvolací súd súčasne poukazuje, že pri výkone rodičovských práv a povinností sú rodičia v prvom rade povinní chrániť záujmy maloletých detí (§ 28 ods. 2 druhá veta Zákona o rodine). Odvolací súd má tiež za to, že negatívne správanie rodičov rovnako nie je na prospech maloletému G., a preto dôrazne apeluje, aby nadradili záujmy a prospech mal. G. nad vlastné záujmy a negatívne postoje voči druhému rodičovi.

18. Je potrebné pochopiť, že v prípade neschopnosti rodičov spolu kooperovať pri výkone styku sa maloleté dieťa stáva rukojemníkom a obeťou. (Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 599/10, III. ÚS 439/05).

19. V kontexte uvedeného dáva odvolací súd účastníkom konania do pozornosti čl. 41 ods. 4 Ústavy SR, z ktorého jednoznačne vyplýva, že starostlivosť o deti a ich výchova je nielen právom rodičov, ale aj právom dieťaťa, ktoré má právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť, pričom toto právo môže byť obmedzené výhradne na základe rozhodnutia súdu a v súlade s literou zákona.

20. Výkon rodičovských práv a povinností nesmie vystaviť maloleté dieťa negatívnym vplyvom. Najvhodnejším riešením úpravy výkonu rodičovských práv a povinností rodičov, ktorí spolu nežijú, je vzájomná dohoda. Je základným predpokladom zdravej výchovy maloletých detí, ktoré kultivovaným správaním rodičov, získavajú pozitívny vzor, pre riešenie konfliktných situácií v budúcnosti, ale tiež zbavuje dieťa od rozhodovania o tom, ktorého rodiča uprednostní. Takéto rozhodovanie, hoci často bez viditeľných vonkajších stôp, zanecháva na dieťati pocit viny, prípadne jeho vyslovený názor v tomto smere, môže byť podmienený strachom z dominantného rodiča. Za jeden z varovných signálov nezrelého postoja rodiča, psychológia považuje zaťahovanie dieťaťa do priebehu konania, osočovanie jedným z rodičov, druhého rodiča, zamedzovanie jedným z rodičov, styku s druhým rodičom, pričom opätovne treba zdôrazniť, že je explicitne vyjadrenou povinnosťou súdu dbať na to, aby bolo rešpektované právo dieťaťa, na udržiavanie pravidelného osobného styku s obidvoma rodičmi.

21. Rodičovi, ktorý s dieťaťom trvale nežije musí byť umožnený pravidelný a čo najširší kontakt, pretože je to práve množstvo času, počas ktorého je možné realizovať aj neverbálne výchovné pôsobenie rodiča, tzv. výchovu prítomnosti či príkladom, ktorá je, ako je vo všeobecnosti známe, tou najúčinnnejšou výchovnou metódou. Je nutné mať na zreteli, že akákoľvek deformácia vzťahu rodič - dieťa je v dôsledku odcudzenia v neskoršej dobe iba ťažko napravitelná (Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 618/05).

22. Odvolací súd v závere dáva do pozornosti, že toto uznesenie je len rozhodnutím o podanom návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia. Odvolací súd týmto nechce prejudikovať rozhodnutie o veci samej, nakoľko je potrebné vykonať dokazovanie v takom rozsahu, aby bol dostatočne zistený skutočný stav veci, na základe ktorého súd prvej inštancie vo veci rozhodne.

23. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správne.

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).